

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในวงจำกัด (Focus Group) ต่อกรณีการรวมธุรกิจ
ระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ครั้งที่ ๓ กลุ่มนักวิชาการ

วันอังคารที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในวงจำกัด (Focus Group) ต่อกรณีการรวมธุรกิจ
ระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
ครั้งที่ ๓ กลุ่มนักวิชาการ ที่ได้มีการนำเสนอสรุปผลการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการรวมธุรกิจโดยใช้
Merger Simulation และ Upward Pricing Pressure Model (UPP) และผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการควบ
รวม โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นทั้งสิ้น ๓๖๕ คน
โดยแบ่งเป็นการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในห้องประชุม (Onsite) จำนวน ๕๕ คน ผ่านทางระบบออนไลน์ (Webex)
จำนวน ๕๕ คน และผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดีย Facebook Live จำนวน ๒๕๕ คน ทั้งนี้ ภายหลังจากจบงานการรับฟัง
ความคิดเห็น สำนักงาน กสทช. ได้เปิดรับความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนผ่านทางอีเมล academic.merger@nbt.go.th
โดยสามารถส่งความเห็นมาได้ภายในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

จากการรับฟังความเห็นครั้งที่ ๓ กลุ่มนักวิชาการในห้องประชุม และผ่านทางช่องแสดง
ความเห็นในระบบออนไลน์และ Facebook Live ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทาง
อีเมล จึงได้สรุปผลความคิดเห็น ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น ๓ ด้านหลัก คือ ด้านแบบจำลอง ด้านการแข่งขันและ
ราคา และด้านการควบรวม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านแบบจำลอง

ความเห็นในห้องประชุม (Onsite)
- ควรเพิ่มเติมบริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) (NT) ในปัจจัยอุปสงค์ เพื่อให้สมมติฐานของแบบจำลองมีความครอบคลุมมากขึ้น [REDACTED]
- ควรพิจารณาเรื่องความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและขอบเขตตลาดที่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมในการวิเคราะห์ และควรเพิ่มเติมปัจจัยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Digital Disruption) ในแบบจำลองเพื่อให้เกิดการณผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น [REDACTED]
- แบบจำลองควรพิจารณาเพิ่มเติมปัจจัยเรื่องของการแข่งขันของผู้ประกอบการ เนื่องจากการตั้งสมมติฐานกำหนดให้ผู้ประกอบการทุกรายมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับที่เท่ากัน ซึ่งจะไม่สะท้อนความเป็นจริง อาจทำให้ผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนได้ [REDACTED]
- การวิเคราะห์ควรพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยด้านคุณภาพการบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจาก ในปัจจุบันปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย [REDACTED]
- การวิเคราะห์ควรพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยหรือตัวแปรด้านจิตวิทยาของผู้บริโภค เพื่อให้สมมติฐานของแบบจำลองมีความครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น [REDACTED]

- แบบจำลองพิจารณาเฉพาะแง่มุมทางเศรษฐศาสตร์จึงเห็นว่าควรพิจารณาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) ด้วย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของดัชนี HHI กับราคา ซึ่งหลักฐานจากทั่วโลกชี้ว่าดัชนี HHI กับราคานั้น ไม่จำเป็นต้องแปรผันตรงกันเสมอไป ขึ้นอยู่กับบริบท [REDACTED]

- แบบจำลองควรพิจารณาถึงบริบทจริงในการแข่งขัน โดยปัจจัยที่เห็นว่าควรเพิ่มเติม อาทิ จำนวนผู้เล่นในตลาด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นในตลาด การทำงานของผู้กำกับดูแล ตลอดจนผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านจิตวิทยา [REDACTED]

- การเลือกใช้แบบจำลองทั้ง UPP Model และ Merger Simulation มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ตลาดโทรคมนาคม ที่มีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยรายและไม่มีขอบเขตตลาดที่ชัดเจน ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า ผลจาก Merger Simulation มีความแตกต่างกับผลจาก UPP Model ค่อนข้างมาก [REDACTED]

- ควรสรุปเพิ่มเติมว่าการควบรวมและการศึกษาแบบจำลองนี้ มีประโยชน์ต่อประชาชนหรือผู้บริโภคอย่างไรบ้าง มีความเสี่ยงอย่างไรบ้าง กสทช. ควรต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ ควรชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ต่อประเทศชาติ ทั้งในเรื่องความสามารถในการแข่งขันที่แข็งแกร่งขึ้นหรือไม่อย่างไร มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง ประเทศมีความเสี่ยงอย่างไรบ้าง และต้องกังวลเรื่องอะไรบ้าง รวมทั้งควรมีการทำ Social Model โดยหา Social Value หรือ Social Return on Investment เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการศึกษาที่รอบด้านมากขึ้น [REDACTED]

- เสนอให้แบบจำลองมีการเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมควรมีบทบาทอย่างไรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสนับสนุนให้เกิด Remote learning [REDACTED]

- แบบจำลองศึกษาผู้ให้บริการ ๓ รายใหญ่เท่านั้น จึงควรพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดต่อผู้ให้บริการขนาดกลางและขนาดย่อมด้วย โดย กสทช. สามารถบรรเทาผลกระทบทางลบและช่วยให้ผู้ให้บริการขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ในระบบเศรษฐกิจต่อไปได้ [REDACTED]

- แบบจำลองของสำนักงาน กสทช. ศึกษาในกรณีนี้ Efficiency gain ระดับร้อยละ ๐ ร้อยละ ๕ และร้อยละ ๑๐ จึงอยากให้เพิ่มการศึกษาว่าต้องมีระดับ Efficiency gain เท่าใดในกรณีที่ Total welfare หรือ Consumer surplus มีค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ติดลบ ทั้งนี้ หลักการพิจารณา Efficiency gain มี ๓ ข้อ ได้แก่

- Efficiency gain ที่จะนำมาพิจารณาต้องเป็นประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการควบรวม
- ต้องไม่ใช่ Efficiency gain ที่เกิดจากการลดคุณภาพบริการลง
- เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพที่สามารถตรวจสอบได้

หาก กสทช. สามารถตกลงกับผู้ให้บริการในการทำให้เกิด Efficiency gain ในระดับที่เหมาะสมได้ อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาการควบรวมได้ และควรพิจารณาปัจจัยเรื่อง Digital disruption ในแบบจำลอง และแบบจำลองควรเพิ่มความยืดหยุ่นในการใช้ Data โดยเสนอแนะให้ทำแบบจำลองที่เป็นกรณีเฉพาะของ Data เพิ่มเติม ซึ่งสำนักงาน กสทช. สามารถนำผลการสำรวจข้อมูลผู้บริโภค (Survey) มาใช้ในการประมาณหาอุปสงค์ (Demand Estimation) อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ควรจัดทำ Cross-scenario Analysis เพื่อศึกษาผลกระทบของมาตรการเฉพาะต่างๆ หากมีการควบรวม โดยจะทำให้ทราบว่ามาตรการเฉพาะแต่ละมาตรการสามารถบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากการควบรวมได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงการศึกษา Cross-scenario Analysis ประเด็นการจัดสรรคลื่นความถี่ในอนาคตด้วย [REDACTED]

- ผลการศึกษาจากแบบจำลองพบว่า GDP อาจลดลงหากมีการควบรวม อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลจริงในปัจจุบันพบว่า ในบางพื้นที่ แม้จะไม่มี การควบรวมแต่มีการผูกขาดโดยปริยาย ซึ่งเกิดจากจำนวนเสาสัญญาณและจำนวนผู้ใช้บริการ

ที่แตกต่างกัน และควรพิจารณาปัจจัยมิติโอกาสด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติมในแบบจำลอง เพื่อศึกษาว่าการควมรวมในครั้งนี้จะทำให้คุณภาพสัญญาณการให้บริการดีขึ้นได้หรือไม่ และประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

- ในแบบจำลองมีการกล่าวถึง การให้บริการในระบบเติมเงิน (Prepaid) และระบบรายเดือน (Postpaid) จึงอยากให้พิจารณาบริการอื่นเพิ่มเติม เช่น การให้บริการ OTT ซึ่งอาจส่งผลให้การศึกษาเปลี่ยนแปลง ทั้งเรื่องระดับ HHI และอื่นๆ

- ควรพิจารณาปัจจัยด้าน global market เช่น OTT Cyber War และ IoT

- ควรมีการเพิ่มปัจจัยด้านจิตวิทยา และธรรมาภิบาล

- แบบจำลองควรพิจารณาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากราคา เช่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ควรใส่ NT ลงในแบบจำลอง และการพิจารณาไม่สามารถมองแต่มิติทางเศรษฐศาสตร์อย่างเดียวได้ ควรต้องมีการพิจารณา Digital Disruption ในแบบจำลอง เช่น OTT ที่กลายมาเป็นคู่แข่งสำคัญที่ทำให้รายได้ของผู้ประกอบการลดลง

- ควรมีการพิจารณาปัจจัย Technology disruption เพื่อให้สามารถประเมินและกำกับดูแลไม่ให้เกิดการเสียเปรียบทางการแข่งขัน

- นอกจากการพิจารณาว่าการควมรวมส่งผลให้ราคาขึ้นหรือลงอย่างไรแล้ว ผู้บริโภคยังให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพว่ามีความเหมาะสมกับราคาหรือไม่ ดังนั้น ควรศึกษาผลกระทบภายหลังการควมรวมในด้านคุณภาพของการให้บริการด้วย และควรศึกษาเรื่อง Social welfare โดยพิจารณาความสูญเสียทางเศรษฐกิจ (Deadweight loss) ที่ภาครัฐอาจสูญเสียภายหลังการควมรวมเพิ่มเติม

ความเห็นผ่านการประชุมออนไลน์

- การควมรวมมีการระบุมตรการในการป้องกันไม่ให้เกิด worst-case scenario หรือไม่ ถ้ามี อยาขอให้ใส่มาตรการเหล่านั้นเข้าไปในสมการ

- การตัดสินใจควมรวมในครั้งนี้พิจารณาจุดเดียว คือ เรื่องราคา ที่ไม่ครอบคลุมปัจจัยอื่นๆ ซึ่งแบบจำลองที่นำเสนอ ยังพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่ครบถ้วนอีกมาก ทำให้ validity ของแบบจำลองลดลงไปมาก

- ในแบบจำลอง ควรเพิ่มตัวแปรอื่นๆ เช่น โอกาสที่ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากคุณภาพเครือข่ายสัญญาณ และเทคโนโลยีที่จะได้รับการพัฒนาขึ้นจากการควมรวมกิจการ

- ในประเด็นเรื่องธุรกิจต่อยอดของกิจการโทรคมนาคม จึงอยากให้แบบจำลอง CGE พิจารณาผลกระทบของความเป็นไปได้ที่จะมี Vertical integration ด้วย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ผลกระทบเชิงลบทางอ้อมในธุรกิจที่ใช้บริการโทรคมนาคมด้วย

- ผลกระทบทางสังคมอื่นๆ ควรต้องนำมาพิจารณาด้วย โดยเฉพาะเรื่อง OTT และ HHI

- ควรมีมิติอื่นๆ ทางวิชาการมาเกี่ยวข้องด้วย

- ประเด็นที่ควรเพิ่มเติมในแบบจำลอง มีดังนี้

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนของอุตสาหกรรมที่ต้องพิจารณาสำหรับประเทศในระยะยาว เช่น ระดับหนี้สินของอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น หรือ ระดับการแข่งขันของประเทศไทยเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค หรือในโลก

- ควรต้องมีการ factor in กรณีที่หากมีผู้เล่นบางรายอ่อนแอ หรือ Exit ออกจากตลาด เพราะสู้ไม่ไหวในระยะยาว และเทียบผลกระทบจากกรณีนี้ที่อาจเกิดขึ้นว่าจะสูงหรือต่ำกว่าการอนุญาตให้ควบรวมกิจการ
- ควรต้องมีการ Factor in ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ การต่อสู้กับ OTT หรือการยกระดับการแข่งขันของประเทศ ประโยชน์ส่วนนี้มากน้อยขนาดไหนเข้าใจในแบบจำลอง
- กรณีไม่อนุญาต กรณีอนุญาต และกรณีอนุญาตแบบมีเงื่อนไข เพื่อให้สามารถเป็น NPV ของแต่ละ Case ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

- ควรประเมินสถานการณ์หากไม่มีการควบกิจการและผู้ประกอบการ ๒ ราย ไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อได้ ทั้งนี้จะเกิดอะไรขึ้นหากมีผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงรายเดียว [REDACTED]

ความเห็นผ่านทาง Facebook Live

- Merger simulation มีหลายวิธี และหลายสมมติฐาน [REDACTED]
- ใช้หลักการเดียวกับต่างประเทศ [REDACTED]
- ทฤษฎีค่อนข้างยาก และเชิงวิชาการ อยากให้อธิบายให้เข้าใจง่าย [REDACTED]
- ประชาชนทั่วไปไม่น่าจะเข้าใจ คนใช้งานเลือกเอง พอใจก็จ่ายเงิน ไม่พอใจ ก็หาสิ่งใหม่ [REDACTED]
- Maximizing profit แท้หรือเทียม กลัวจุดดุลยภาพไม่ใช่ค่าที่แท้จริง [REDACTED]
- นอกจากค่าบริการ อยากให้พิจารณาพื้นที่บริการด้วย [REDACTED]
- Nash Equilibrium อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันที่ logical แต่อาจไม่แม่นยำถ้าผู้แข่งขันบ้าเลือดและไม่ใช้ logic ในการตัดสินใจ [REDACTED]
- มีเรื่อง Undercut ตัดราคาของรายใหญ่ในการฆ่ารายย่อยอีกต้องเอามาคิดด้วยไม่ครบ [REDACTED]
- วิธีการที่นำเสนอเป็นวิธีการในธุรกิจธรรมดา แต่การคิดที่ถูกต้อง ต้องพูดถึง Market Definition ที่มีการลงไปในตลาด Prepaid และ Postpaid แยกกัน จะเอามารวมคิดไม่ได้ และต้องพูดถึงตลาดในระดับ ๓G, ๔G, ๕G ด้วย [REDACTED]
- ในแบบจำลอง ทำไมไม่มี NT [REDACTED]
- ควรใช้ model ให้มีความหลากหลาย จะได้มีกรณีศึกษา และผลจากในหลายๆแง่มุม [REDACTED]
- จำนวน operator ลดลง ยิ่งไรราคาก็แพงขึ้นอยู่แล้ว ตามหลักเศรษฐศาสตร์ demand-supply แต่สิ่งที่เราอยากรู้คือแพงขึ้นแค่ไหน คำนึงกับข้อดีอื่นๆ ของการควบรวมหรือไม่ ก็ต้องใช้การพยากรณ์โดยใช้ simulation model ของนักวิชาการแต่ละท่าน และดูว่าผลออกมาใกล้เคียงกันไหม [REDACTED]
- ต้องเพิ่มการวิเคราะห์ด้วยว่า เอไอเอสจะแข่งรีเปลา แข่งแล้วได้อะไร ไม่แข่งแล้วได้อะไร [REDACTED]

ความเห็นผ่านทางอีเมล

- ไม่ควรจำกัดเฉพาะการให้ความเห็นในเรื่องโมเดลทางเศรษฐศาสตร์ที่ทาง กสทช. และธรรมศาสตร์ได้นำเสนอเท่านั้น เนื่องจากเรื่องนี้จำเป็นต้องใช้ข้อเท็จจริงเชิงวิชาการทางด้านอื่นๆ มาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ออกมามีความสมบูรณ์และใกล้เคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงมากที่สุด [REDACTED]

๒. ด้านการแข่งขันและราคา

ความเห็นในห้องประชุม (Onsite)
<ul style="list-style-type: none">
- กสทช. ควรพิจารณาการใช้มาตรการควบคุมราคาหากมีการควบรวมธุรกิจ และควรทบทวนค่าที่ตั้งต้นในการประมูล เพราะจะช่วยให้ต้นทุนของผู้ประกอบการไม่สูงมากนัก [REDACTED]
- เห็นว่าการกำกับดูแลเรื่องราคาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแล [REDACTED]
- การตั้งสมมติฐานว่า หากเหลือผู้ประกอบการน้อยรายแล้วราคาจะเพิ่มสูงขึ้น อาจจะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย และในส่วนของ การควบคุมราคาเห็นว่า กสทช. ในฐานะผู้กำกับดูแลจะสามารถควบคุมราคาและรักษาผลประโยชน์ให้เป็นธรรมกับผู้บริโภคได้ [REDACTED]
- เห็นว่ากิจการโทรคมนาคมเป็นกิจการที่มีดัชนี HHI สูงกว่ากิจการอื่นๆ โดยธรรมชาติ โดยอยู่ในระดับ กลาง-สูง และมีแนวโน้มจะเป็นเช่นนี้ทั่วโลก ดังนั้น การกระจุกตัวในตลาดกิจการโทรคมนาคม ที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะลักษณะโดยธรรมชาติของอุตสาหกรรม ดังนั้น กลไกการกำกับดูแลที่ดีจึงมีความจำเป็นมากกว่าการพยายามทำให้ค่า HHI ต่ำ นอกจากนี้ ค่าดัชนี HHI ก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับราคาเสมอไป ซึ่งสำนักงาน กสทช. มีกลไกในการกำกับดูแลอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเพดานราคา ที่มีการทบทวนทุกๆ ๓-๕ ปี จึงเห็นควรให้ใช้วิธีการกำกับดูแลนี้แทนการห้ามไม่ให้เกิดการควบรวม [REDACTED]
- มีความกังวลในเรื่องเกี่ยวกับดัชนีการกระจุกตัว (ค่า HHI) ที่สูงกว่า ๒,๕๐๐ ซึ่งบ่งชี้ว่าอาจเกิดการผูกขาด (Monopoly) และจากตัวอย่างกรณีการควบรวมธุรกิจ ในต่างประเทศ พบว่า ภายหลังจากการรวมธุรกิจมีแนวโน้มที่ราคาค่าบริการจะสูงขึ้น แต่ไม่ได้มีระดับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น แม้ผู้ประกอบการที่มีการควบรวมกันจะมีขนาดและขีดความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากการร่วมมือกันก็ตาม [REDACTED]
- จากผลการศึกษา UPP Model พบว่า ผู้ประกอบการมีแรงจูงใจที่ขึ้นราคา จึงเห็นควรให้ กสทช. พิจารณาการกำกับดูแลแบบ Ex-ante ในเรื่องราคาและคุณภาพการให้บริการ [REDACTED]
- รายงานของ OECD ที่ รศ.ดร.ดนุชิตินา อ่างถึง มีต้นทางมาจากการศึกษาของหน่วยงานกำกับดูแลของยุโรปเพื่อการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ (BEREC) ซึ่งศึกษาผลกระทบจากการควบรวมของผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในสหภาพยุโรปโดยพบว่า ภายหลังจากการควบรวมราคาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลดังกล่าวหายไปหลังจาก ๓-๕ ปีเนื่องจากมีมาตรการเฉพาะเกิดขึ้น [REDACTED]
ความเห็นผ่านการประชุมออนไลน์
<ul style="list-style-type: none">
- ด้านราคาจะเพิ่มขึ้นหรือไม่นั้น กสทช. ในฐานะที่มีอำนาจกำกับดูแลจะสามารถที่จะกำหนดเพดานราคาได้ [REDACTED]
- สำหรับประเด็นเรื่องข้อกังวลทั้งในเรื่องอำนาจเหนือตลาดหลังการรวมธุรกิจระหว่าง บริษัท TRUE Corp และบริษัท DTAC และเรื่องประเด็นการให้บริการด้านโทรคมนาคมที่มีราคาสูงขึ้นนั้น ยังมีข้อความเห็นที่เป็นประเด็นโต้เถียงกันอยู่ เช่น การนิยาม “ตลาดโทรคมนาคม” ที่ใช้เป็นปัจจัยสำคัญ ในการคำนวณค่าดัชนี HHI โดยต้องให้ครอบคลุมกิจการตามลักษณะการประกอบการจริงที่ให้บริการแก่ผู้บริโภค และความสัมพันธ์เชิงสถิติ ที่บ่งชี้ว่า ค่า HHI ส่งผลกระทบโดยตรงกับค่าบริการโทรคมนาคม [REDACTED]

ความเห็นผ่านทาง Facebook Live

- เป็นอำนาจของ กสทช. ที่ต้องควบคุม [REDACTED]
- เรื่องราคาค่าบริการ เป็นหน้าที่ที่ กสทช. จะต้องกำกับดูแล และถ้าราคาจะขึ้นขนาดนี้ กสทช. จะดำเนินการอย่างไร [REDACTED]
- ไม่อยากให้ควบรวม เพราะทางเลือกน้อยและค่าบริการราคาแพงขึ้น [REDACTED]
- กสทช. เห็นผลแบบนี้แล้ว อย่าปล่อยนะคะ กระทบบผู้บริโภคคะ [REDACTED]
- กรณีมีการร่วมมือกันสูง อยากฟังความคิดเห็นของ กสทช. ว่าสามารถยับยั้งราคาได้ไหม [REDACTED]
- Cartel scenario (กรณีมีการร่วมมือกันสูงหรือฮั้วราคา) มีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงมาก ในตลาดที่มีมาเพียง ๒ ราย [REDACTED]
- ปล่อยให้รวม ต้องเจอราคาแบบนี้คงไม่ไหว [REDACTED]
- ฟังที่นักวิชาการของสำนักงาน กสทช. นำเสนอแล้วมีโอกาสที่ราคาจะสูงขึ้น แล้ว กสทช. ไม่มีอำนาจกำกับดูแลเลยหรือคะ ถ้าไม่สามารถกำกับดูแลได้ แล้วหน่วยงานของรัฐแบบนี้ยังจำเป็นไหมคะ [REDACTED]
- ราคาจะสูงก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือกันของแต่ละเจ้า ซึ่ง กสทช. มีหน้าที่ดูแล [REDACTED]
- ทำไม่ถึงมาบอกให้ กสทช. ดูแลเรื่องราคาหลังควบรวม ทั้งๆ ที่สามารถทำให้ราคามันไม่เพิ่มขึ้นได้ โดยไม่อนุญาตให้ควบรวม [REDACTED]
- HHI ต้องดูหลายมิติ ไม่ใช่มองแค่มิติเดียว [REDACTED]

ความเห็นผ่านทางอีเมล

- กสทช. สามารถที่จะออกกฎเกณฑ์เพื่อปิดความเสี่ยงสำคัญในด้านการผูกขาดราคาในอนาคต หรือการส่งเสริมผู้เล่นรายใหม่ [REDACTED]
- ความเห็นในการควบรวมกิจการนั้นก็ต้องดูค่าดัชนีการกระจุกตัว (Herfindahl-Hirschman Index: HHI) เป็นสำคัญ ซึ่งขณะทำงาน และ กสทช. ก็คงต้องพิจารณาในประเด็นนี้ โดยนักวิชาการหลายท่านรวมถึง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ก็มีการออกมาให้ข้อมูลว่า การควบรวมเป็นผลทำให้สภาพตลาดมีการกระจุกตัวสูง เห็นได้จากค่าดัชนีการกระจุกตัว (Herfindahl-Hirschman Index: HHI) ค่าสูงสุด ๑๐,๐๐๐ คือการผูกขาดรายเดียว การควบรวมที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ดัชนี HHI ของธุรกิจโทรคมนาคมไทยเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ ๕,๐๓๒ จาก ๓,๖๒๔ ซึ่งเกินกว่าค่ามาตรฐานของดัชนีที่อยู่ที่ ๒,๕๐๐ จุด ตามที่ กสทช. กำหนดไว้ในประกาศ กสทช. เรื่อง มาตรการกำกับดูแลการควบรวมธุรกิจในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เรียกว่าเพิ่มขึ้นก้าวกระโดดมหาศาล จนเกิดการกระจุกตัวในระดับอันตราย [REDACTED]

๓. ด้านการควรวรม

ความเห็นในห้องประชุม (Onsite)

- เห็นด้วยกับการควรวรมธุรกิจ [REDACTED]
- เห็นด้วยกับการควรวรมธุรกิจซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค เนื่องจากการควรวรมจะส่งผลให้ตลาดมีการแข่งขัน และมีเครือข่ายและสถานีเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้สะดวกมากขึ้น [REDACTED]
- เห็นด้วยกับการควรวรมธุรกิจจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคทั้งด้านราคาและเกิดการแข่งขัน เนื่องจากแม้ยังไม่มีการควรวรมเกิดขึ้นจริง แต่ผู้ประกอบการ (AIS) ตื่นตัวในการทำการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ด้านการย้ายค่ายโทรศัพท์ [REDACTED]
- เห็นด้วยกับการควรวรมธุรกิจเพราะจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค ทั้งด้านคุณภาพและราคา รวมทั้งการเกิดการการแข่งขันเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้ไปสู่ระดับที่เป็นมาตรฐานสากล [REDACTED]
- หากพิจารณาจากแนวโน้มของผู้กำกับดูแลในต่างประเทศ พบว่า มักมีการอนุญาตให้ควรวรมกิจการได้ แต่มักจะมีมาตรการพิเศษเพื่อรักษาระดับของการแข่งขัน โดยยกตัวอย่างกรณีการควรวรมของ T-Mobile และ Sprint ที่และในกรณีของ Orange ในยุโรปที่ต้องมีการ share infrastructure ให้กับผู้ให้บริการแบบ MVNO เพื่อให้ผู้ประกอบการรายเล็กสามารถเข้าสู่ตลาดได้ [REDACTED]
- ผู้ประกอบการโทรคมนาคมมีรายรับจากบริการเดิม เช่น การให้บริการเสียง ลดน้อยลงเรื่อยๆ ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องควรวรม [REDACTED]
- กสทช. คว้าศึกษางานวิจัยโดย OECD ซึ่งเป็นการรวบรวมการศึกษาวิจัยจากทั่วโลก ๑๘ ชิ้น ในระยะเวลา ๑๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๐๐๐-๒๐๑๕ โดยพบว่า การควรวรมกิจการ ไม่ได้ทำให้ราคาสูงขึ้นเสมอไป นอกจากนี้ การควรวรมยังอาจก่อให้เกิด spillover effects ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อีกด้วย จึงเห็นว่าการควรวรมมีข้อดีมากกว่าข้อเสีย [REDACTED]
- เห็นว่าการควรวรมกิจการมีข้อดี ดังนี้
  - เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี และเกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันได้ (Share resources) ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เกิด Cost Advantage และยังสามารถเพิ่มการลงทุนในเทคโนโลยีให้มากขึ้นได้
  - การแข่งขันเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเริ่มออกนโยบายการส่งเสริมการขายของ AIS ซึ่งเป็นผลมาจากการประกาศควรวรมกิจการของ TRUE กับ dtac
  - งานวิจัยในปี ๒๕๑๙ พบว่า หลังจากการควรวรม ราคาให้บริการจะสูงขึ้นในระยะสั้น แต่ในระยะยาวจะก่อให้เกิดนวัตกรรมเพิ่มเติมอีกด้วย โดยการลงทุนในนวัตกรรมภายในประเทศนั้น ยังคงต้องอาศัยต่างชาติเข้ามาช่วย เพื่อให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้
- การควรวรมกิจการจะส่งผลกระทบต่อทางลบได้ ๒ กรณี ได้แก่ ๑. กรณีเกิดการผูกขาด และ ๒. กรณีเกิดการฮั้วราคากัน ซึ่งทั้ง ๒ กรณี อยู่ภายใต้อำนาจการกำกับดูแลของ กสทช. การห้ามไม่ให้เกิดการควรวรมกิจการอาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำธุรกิจในระบบการค้าเสรี [REDACTED]
- การควรวรมกิจการภายใต้การกำหนดเงื่อนไขพิเศษ เป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เช่น การให้ผู้ประกอบการ share infrastructure เพื่อให้ผู้ประกอบการ MVNO ได้เข้ามาประกอบกิจการได้มากขึ้น เป็นต้น โดยเห็นว่าการศึกษา

ผลกระทบที่นำเสนอมาก็มีความสำคัญ แต่เมื่อดูผลกระทบต่างๆ ในภาพรวมแล้วอาจมีผลประโยชน์อื่นๆ ที่สามารถชดเชยผลกระทบทางลบที่เกิดจากราคาที่สูงขึ้นได้ เช่น การลงทุนในนวัตกรรม เป็นต้น

- ความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นจะทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งเชื่อมโยงนักวิจัยในอุตสาหกรรมดิจิทัลและแหล่งเงินทุน แต่หากเหลือผู้ให้บริการเอกชนรายเดียวในตลาดอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ เนื่องจากโครงข่ายโทรคมนาคมถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ

- การลดบทบาทของภาครัฐ โดยปล่อยให้กลไกตลาดทำงานผ่านการแข่งขัน เป็นวิธีที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตามควรจะต้องระวังเรื่องการมีอำนาจเหนือตลาด การฮั้วราคา หรือพฤติกรรมทางธุรกิจอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบทางลบต่อผู้บริโภค

- ไม่เห็นด้วยกับการควบรวม เนื่องจากการควบรวมในครั้งนี้เป็นการผูกขาดทางการตลาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค

- การให้ควบรวมหรือไม่ ควรมองเรื่องการได้ประโยชน์ เช่น ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูง การพัฒนา innovation startup ของคนไทย และไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างชาติทั้งหมด

- เห็นด้วยกับการควบรวมเนื่องจากจะเป็นประโยชน์ ซึ่ง กสทช. สามารถกำกับดูแลไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกัน และคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

- เห็นด้วยกับการควบรวม เพราะจะทำให้เกิดนวัตกรรมและการพัฒนาศักยภาพ และการควบรวมธุรกิจไม่น่าเป็นการผูกขาด เพราะตลาดโทรคมนาคมมีผู้รับใบอนุญาตมากกว่า ๑ ราย ถึงแม้มีการรวมธุรกิจ จะยังเหลือผู้ให้บริการ ๓ รายในตลาด และเห็นว่าประเด็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดไม่เป็นปัญหา เพราะ กสทช. มีการกำกับดูแลที่สามารถกำหนดผู้มีอำนาจเหนือตลาดและกำหนดมาตรการเฉพาะได้

- เห็นด้วยกับการควบรวม เพราะสามารถช่วยให้เกิดการดึงดูดเงินทุน ทำให้เกิด R&D Innovation และศักยภาพในการแข่งขันกับเวทีโลก ลดการพึ่งพาทางเทคโนโลยี

ความเห็นผ่านการประชุมออนไลน์

- การควบรวมจะเป็นการนำจุดแข็งของแต่ละฝ่ายมารวมกัน เป็นการต่อยอด เพื่อสร้างนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และมูลค่าเพิ่มด้านการให้บริการเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค และยังเป็นการเพิ่มความสะดวกด้านการบริการหลังการขายมากขึ้น เพราะจะทำให้มีศูนย์รวมการบริการ ทำให้บริการหลังการขายสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

- เห็นด้วยกับการควบรวมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคหรือประชาชนเป็นสำคัญ

- กสทช. ต้องเป็นกลาง โปร่งใส และเห็นด้วยกับการควบรวมเพื่อสร้างการแข่งขันที่เท่าเทียม ผลประโยชน์จะเกิดแก่ประชาชน

- เห็นด้วยกับการควบรวม ถ้าเราสามารถควบรวมค่ายย่อยทั้ง ๒ ให้ใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันที่สมศักดิ์ศรีกันอย่างมาก และทำให้เกิดการแข่งขันที่เป็นจริง ไม่ใช่การแข่งขันลวงอย่างที่เป็นอย่างนี้

- เห็นด้วยกับการควบรวมเพราะจะทำให้ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งทางธุรกิจมากขึ้น

- เห็นด้วยกับการควบรวม เพราะจะเป็นการ synergy ทรัพยากรและการให้บริการ ส่วนการมีอำนาจเหนือตลาดต้องมีกฎหมายที่กำกับดูแลอยู่แล้ว ประกอบกับเป็นอำนาจโดยตรงของ กสทช. ถ้าหากดูแลอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพน่าจะแก้ไขเรื่องนี้ได้

- จากประเด็นเรื่องความเสี่ยงที่ผู้ประกอบการบางรายอาจไม่สามารถแข่งขันในตลาด จึงเป็นเหตุผลหนึ่งของการควบรวมนั้น จึงอยากให้ กสทช. ศึกษาความเป็นไปได้ที่จะหาทางแก้ไขปัญหาโดยการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นทั้งการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการและรักษา (หรือเพิ่ม) ระดับการแข่งขันในตลาดในขณะเดียวกัน

- เห็นด้วยกับการควบรวมกิจการ เพราะทำให้มีความแข็งแกร่งทางการตลาดมากขึ้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับผู้รับบริการ

ความเห็นผ่านทาง Facebook Live

- ถ้ารวมกันแล้วดี ก็ใช้ ไม่ดี ก็เลิกใช้
- ไม่ต้องให้ควบรวม ไม่ต้องไปเสี่ยง และไม่ต้องกำกับเมื่อแพง จะดีกว่า
- พอรู้ว่ารวมแล้วจะแพงขึ้น ก็ต้องไม่ให้อรวม นี่คือน้ำที่
- ควรใช้หลักป้องกันไว้ก่อน เพราะผลก็ชัดเจนว่าควบรวมแล้วจะแพงขึ้น กสทช. อย่าปล่อยผ่านแล้วมาแก้ไขปัญหาทีหลัง
- Celcom Digi ยื่น merger กันมาตั้งแต่ปี ๖๒ จนถึงตอนนี้ กสทช. มาเลเซีย (MCMC) ยังไม่ให้ผ่าน ขนาดมาเลเซียมีค่ายมือถือมากถึง ๙ ค่าย ของไทยควรคิดให้ดีๆ
- ถ้าทฤษฎีแน่นขนาดนี้ว่าไม่ควรควบรวม แล้วถ้าดีแท้ต้องการออกจากตลาดไปจริงๆ เพราะอยู่ไปก็แข่งขันไม่ได้ กสทช. จะมีทางออกให้ดีแท้คงยังงั้น ควรมีทางออกให้ดีแท้ด้วย
- เคสต่างประเทศที่ควบรวมกันก็มี แต่ไม่หยาบมาพูดมาวิเคราะห์
- รู้ได้ยังไงว่าในอนาคตจะไม่มีรายใหม่เข้ามา บอกแค่ว่ารวมแล้วเหลือ ๒ ราย?
- เห็นด้วยกับอาจารย์นิด้าค่ะ การควบรวมไม่ใช่มีแต่ข้อเสีย เพราะจะมีธุรกิจใหม่ๆ เกิดขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีขั้นสูงที่โลกเรากำลังต้องมุ่งไป ไม่ใช่คิดอะไรไม่ออกก็เอาแค่ HHI มาเป็นคำตอบสุดท้าย

ความเห็นผ่านทางอีเมลล์

- เมื่อคู่แข่งลดน้อยลง อาจส่งผลต่อสินค้าและบริการ ที่สูงขึ้น จนเกิดความเสียหายเปรียบต่อผู้ใช้บริการนั้น คิดว่าไม่น่าเกิดเพราะค่าบริการเหล่านั้นย่อมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. ที่เข้ามาได้ตั้งอยู่แล้ว และถ้าหากมีการควบรวมจริง สิ่งที่ยกมาให้ กสทช. ช่วยดูแลด้วยหน้าที่ของท่านคือ ให้ช่วยกำกับดูแลรักษามาตรฐานคุณภาพและการบริการให้ตรงตามที่คุณให้บริการได้กล่าวและยื่นข้อเสนอมา
- ธุรกิจโทรคมนาคมเป็นธุรกิจเฉพาะที่มี Barrier to Entry สูง การเข้ามาเป็นผู้เล่นในตลาดอย่างยั่งยืนทำได้ยากมาก การที่จะเป็นบริษัทผู้ให้บริการที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีเงินทุนสนับสนุนจำนวนมาก ธุรกิจโทรคมนาคมต้องการการลงทุนสูง ทั้งค่าก่อสร้างติดตั้ง facilities ต่างๆ รวมไปถึงการได้มาซึ่งใบอนุญาตคลื่นความถี่ที่มีราคาสูงมาก (ตรงนี้ก็ประเด็นที่ย้อนแย้งสำหรับความมุ่งหมายที่จะให้ผู้บริโภคได้ใช้ของดีราคาถูกลง) ตรงนี้ก็กลายเป็นต้นทุนที่สำคัญของการดำเนินการธุรกิจโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ผู้เล่นรายหลักในตลาดมือถือ จะเป็น AIS DTAC และ TRUE MOVE H โดยประเด็นที่เรากำลังรับฟังความคิดเห็นอยู่นี้คือ การควบรวมของรายที่ ๒ และ ๓ โดยเมื่อควบรวมแล้วจะมีขนาดใหญ่กว่า รายที่ ๑ ในปริมาณที่ไม่มากนัก มองอย่างเป็นธรรมจะเห็นว่า การควบรวมในคราวนี้ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการครอบงำตลาด แต่เป็นวัตถุประสงค์เพื่อที่จะอยู่รอดในตลาดโทรคมนาคมซะมากกว่า จะเห็นได้ว่า เมื่อมีผู้เล่นสองรายที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

การแข่งขันน่าจะมีผลดีและสมน้ำสมเนื้อในการดำเนินกิจการ ซึ่งน่าจะส่งผลดีต่อผู้บริโภค โดยมีสมมุติฐานว่าไม่เกิดการ collusion ทั้งในเรื่องคุณภาพการให้บริการ และผลิตภัณฑ์ที่น่าจะมีการพัฒนารูปแบบและแข่งขันกันสูงขึ้นมากกว่าที่จะส่งผลเสียต่อผู้บริโภค

ในทางตรงกันข้าม หากการควบรวมกิจการที่ทั้งสองบริษัทร้องขอมาไม่สำเร็จ หรือไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งอีกเจ้าหนึ่งที่เคยบอกว่า เราจะไม่หยุด ก็เหมือนจะส่ง signal ไปในทางเราคงจะต้องหยุดในเร็ววันนี้ สถานะของบริษัทที่ยังอยู่ในตลาดน่าจะมีสถานะที่อ่อนแอลงไม่มากก็น้อย นั่นก็จะส่งผลในทิศทางตรงกันข้ามกับที่นักวิชาการหลายๆท่านได้บอกว่า การควบรวมจะส่งผลต่อการครอบงำตลาดโทรคมนาคม และอีกเหตุผลที่ทราบกันดีว่า โดยส่วนใหญ่ของผู้ใช้บริการจะอยู่ในสามค่ายหลัก จึงเป็นที่ชัดเจนว่า หากเหลือผู้เล่นหลักเพียงสองเจ้า การย้ายค่ายการให้บริการก็น่าจะยังคงวนเวียนอยู่ในสามบริษัทนี้ หากการควบรวมสำเร็จ การแข่งขันจะเป็นระหว่างสองเจ้าหลัก หากจะมีข้อกังวลในเรื่องการฮั้วกันระหว่างสองเจ้าหลักที่ยังคงเหลืออยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประเด็นราคา หรือ คุณภาพการบริการ ในปัจจุบัน ทาง กสทช. ก็ได้มีแนวทางการกำกับดูแลอยู่แล้วในระดับหนึ่ง เช่น การกำหนดเพดานราคา และตรวจสอบคุณภาพการบริการ ซึ่งถือว่าทำได้ดีระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม นี่น่าจะเป็นการบ้านที่ทาง กสทช. จะต้องออกแบบและ innovate ในเรื่องการกำกับดูแลการให้บริการ เท่าทันเทคโนโลยีและความต้องการของผู้บริโภค กสทช. จะต้องทำงานหนักขึ้นและนำผู้ให้บริการ มากกว่าจะทำตามใน direction ที่ผู้ให้บริการต้องการให้เป็น

ท้ายสุดนี้ ผมขอสนับสนุนการควบรวมกิจการของ dtac และ true ภายใต้ข้อแม้ของความเท่าทัน และ ความพร้อมทั้งทางกำลังคน วิชาการ และเทคโนโลยีในการกำกับดูแลที่เหมาะสมของ กสทช. รวมไปถึงการสนับสนุนให้เกิดผู้ให้บริการรายเล็กอื่นๆ ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตัวเองในการให้บริการโทรคมนาคมเคลื่อนที่

- “เราไม่ควรสกัดกั้นเรื่องการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE Corp และบริษัท DTAC ที่จะเกิดขึ้นนี้”
สำหรับประเด็นข้อกังวลเรื่อง ๑) อำนาจเหนือตลาดหลังการรวมธุรกิจระหว่างบริษัท TRUE Corp และบริษัท DTAC และ ๒) การให้บริการด้านโทรคมนาคมจะแพงขึ้น นั้นยังมีข้อความเห็นที่เป็นประเด็นโต้เถียงกันอยู่

- As a Board Member of Thailand’s Education Council for the past ๕ years, I have witnessed the role that technology can play in improving the standards of education in Thailand in general, and in reducing educational inequality in particular.

I strongly believe that the planned merger between these two telecom companies will be beneficial for Thailand.

For fixed, cable, and mobile operators like TRUE and DTAC, the M&A’s ability to quickly create economies of scale and efficiency improvements is given. The announced synergies represent on average more than ๔๐ percent of the deals’ value, not just from cutting redundancies, but also in reduced marketing spending and in procurement cost reductions in areas like customer service, equipment, supply chain, and IT.

The merged telecom company will be able to achieve economies of scale and the savings generated can be used to build Thailand’s best broad and deep nationwide G network, which

will bring lightning-fast speeds to urban areas and underserved rural communities alike. Its expanded network will be able to offer unmatched value to consumers, with better service at lower prices.

More importantly, as technology companies with a broader range of services and products, the telecom sector can provide a quicker and cheaper solution to Thailand's in inequality in education which is basically the disparity of access to educational resources between different social groups. Some examples of these resources include school funding, experienced and qualified educators, books, technologies and school facilities such as sports and recreation.

I believe that the merged telecom company will embark on innovative educational technology including but not limited to: (๑) digital readers and tablets; (๒) ๓D printing; (๓) virtual reality; (๔) gamification; (๕) cloud technology; (๖) artificial intelligence; and (๗) mobile technology.

- แม้จากมุมมองของนักวิชาการ หรือนักวิเคราะห์ในตลาดทุน จะมีความเห็นว่า การควบรวมครั้งนี้ ผู้ประกอบการรายที่เหลืออยู่ในตลาดได้รับประโยชน์ แต่ในอีกด้านหนึ่ง การประมูลคลื่นความถี่ในแต่ละครั้ง กสทช. ที่มีกำหนด spectrum cap ว่าผู้รับใบอนุญาตแต่ละรายสามารถเข้าประมูลคลื่นความถี่ได้ไม่เกินกี่ ชุดที่กำหนดไว้ และผู้เข้าประมูลแต่ละรายต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น บริษัทแม่ลูกกันหรืออยู่ในเครือเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อมิให้คลื่นความถี่ถูกถือครองโดยคนกลุ่มเดียวกัน การบริหารและใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในอดีตก็มีการกักตุนความถี่ เช่น กิจการทหาร ที่ควรเอามาจัดสรรให้กับประชาชน ไม่ต้องให้เสียเงินประมูลเป็นแสนล้านก็เคยเกิดมาแล้ว

กสทช. ต้องจริงจังกับการดูแล จัดการ กฎเกณฑ์ที่บังคับใช้ให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม เช่น ต่างชาติที่เป็นผู้ประกอบการดาวเทียมระดับโลก ก็ไม่สนใจมาทำธุรกิจในประเทศไทย เปลี่ยนไปประเทศข้างเคียงแทน ทั้งที่กฎเกณฑ์ของเราก็สามารถใช้ให้เกิดการลงทุน และเปิดเสรีได้ เพราะการเปิดเสรี ไม่ให้มีการผูกขาด กีดกันผู้ประกอบการรายใหม่ จะส่งผลดีต่อธุรกิจโทรคมนาคมของประเทศ และส่งผลดีต่อผู้บริโภคได้ ไม่อยากให้เกิดผลที่ตามมาจากการควบรวมกิจการสุดท้าย เหมือนของ T-Mobile และ Sprint ซึ่งถือเป็นหนึ่งในการตัดสินใจบังคับใช้การควบรวมกิจการที่แย่ที่สุดในรอบหลายทศวรรษของสหรัฐอเมริกา